

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อแนวโน้มการเป็นบิดามารดา ที่กระทำทารุณกรรมต่อบุตรวัยก่อนเรียน

Factors Affecting Potential for Abusive Parenting of Preschoolers

ราตรี อร่ามศิลป์*
Ratre Arharmsil
ดร. วรณี เดียววิศเรศ**
Wanee Deoisres

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวโน้มของการเป็นบิดามารดาที่กระทำทารุณกรรมด้านร่างกายต่อบุตรวัยก่อนเรียน และปัจจัยที่มีต่อแนวโน้มการเป็นบิดามารดาที่กระทำทารุณกรรมด้านร่างกายต่อบุตรวัยก่อนเรียน กลุ่มตัวอย่างคือ บิดา (จำนวน 69 คน) และมารดา (จำนวน 111 คน) ของเด็กนักเรียนอนุบาลอายุ 3 ปี ถึง 5 ปี 11 เดือน ที่เรียนอยู่ในโรงเรียนอนุบาลจังหวัดจันทบุรี เลือกกลุ่มตัวอย่างโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลเป็นแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์ถดถอยพหุแบบปกติ ผลการวิจัยพบว่าปัจจัยด้านคุณลักษณะส่วนบุคคลของบิดา/มารดา ด้านบริบทของแหล่งความเครียดและการสนับสนุน ด้านคุณลักษณะเฉพาะทางของเด็ก สามารถร่วมทำนายแนวโน้มการเป็นบิดามารดาที่กระทำทารุณกรรมด้านร่างกายต่อบุตรวัยก่อนเรียน ได้ร้อยละ 37.4 ($p < .001$) เมื่อพิจารณาตัวแปรทำนายแต่ละตัวพบว่าตัวแปรที่มี

อิทธิพลต่อแนวโน้มการเป็นบิดามารดาที่กระทำทารุณกรรมด้านร่างกายต่อบุตรวัยก่อนเรียน ได้แก่ การศึกษาของบิดาหรือมารดา ($\beta = .22, p < .05$) สัมพันธภาพของคู่สมรส ($\beta = .27, p < .001$) ประวัติการถูกทารุณกรรมในวัยเด็กของบิดามารดา ($\beta = .20, p < .01$) และพื้นฐานทางอารมณ์ของเด็กวัยก่อนเรียน ($\beta = .38, p < .05$) โดยพื้นฐานทางอารมณ์ของเด็กวัยก่อนเรียนเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดที่มีอิทธิพลต่อแนวโน้มการเป็นบิดามารดาที่กระทำทารุณกรรมด้านร่างกายต่อบุตรวัยก่อนเรียน

Abstract

The purposes of this research were to assess potential for physical abusive parenting among parents of preschoolers and to examine factors affection potential for their physical abusive parenting. A stratified random sample of 69 fathers and 111 mothers of preschoolers were recruited from kindergarten schools in Chantaburi province. Data were collected by self-report questionnaires and were analyzed

*วิทยาจารย์ 6 วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี จันทบุรี

**รองศาสตราจารย์ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

by using simultaneous multiple regression. Results of the study revealed that the combination of all predictor variables could explained 37.4% of variance of potential for physical abusive parenting ($p < .001$). Only parent's education ($\beta = .22, p < .05$), marital relationship ($\beta = .27, p < .001$), parental history of child abuse ($\beta = .20, p < .01$), and child temperament ($\beta = .38, p < .05$) were independently and significantly associated with the parental's potential for physical child abuse. It was also found that child temperament was the most important predictor of potential for physical abusive parenting.

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การทารุณกรรมหรือการใช้ความรุนแรงต่อเด็ก พบว่าเป็นปัญหาทางด้านสุขภาพ ครอบครัว และสังคม ซึ่งเกิดขึ้นในทุกสังคมทั่วโลก และจากรายงานต่าง ๆ พบว่า ปัญหาเด็กถูกทอดทิ้ง ถูกกระทำรุนแรงหรือทารุณกรรมจากครอบครัวและสังคมทั่วไปในปัจจุบันมีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นในรูปแบบของข่าวตามหน้าหนังสือพิมพ์ รายงานขององค์กรมูลนิธิต่างงานทางด้านสวัสดิภาพและสิทธิของเด็ก หรือรายงานของบุคลากรทางการแพทย์ ข้อมูลเหล่านี้สะท้อนให้เห็นถึงความรุนแรงของปัญหาที่เพิ่มขึ้นและมีแนวโน้มจะเพิ่มขึ้นอย่างมากในอนาคต

จากรายงานของกองทุนเพื่อเด็ก (Children's Defense Fund) พบว่าในแต่ละวันจะมีเด็กจากทั่วโลก ประมาณ 7,962 คน ถูกกระทำทารุณกรรม (Arneson, 1997) การศึกษาของคณะกรรมการแห่งชาติเพื่อการป้องกันการทารุณกรรมเด็กในประเทศสหรัฐอเมริกา (National Committee to Prevent Child Abuse Cited in Arneson, 1997) รายงานว่าในปี 1996

เด็กประมาณกว่า 3 ล้านคนถูกทารุณกรรมหรือทอดทิ้ง สำหรับในประเทศไทย การศึกษาของ พรฤดี นิธิรัตน์ (2540) ในเด็กจำนวน 413 คน ในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่าร้อยละ 82 ของเด็กถูกกระทำทารุณกรรม โดยผู้ปกครอง โดยพบถูกทารุณกรรมทางด้านร่างกายมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 66 สำหรับข้อมูลในระดับชาติยังไม่มีการรวบรวมข้อมูล อย่างไรก็ตามจากรายงานแหล่งต่างๆและหน่วยงานที่ช่วยเหลือเด็กที่ถูกกระทำทารุณกรรมจากบุคคลในครอบครัวมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น (ฝน แสงสิงแก้ว, 2543)

เด็กที่ถูกบิดามารดากระทำทารุณกรรมพบได้ในทุกช่วงอายุ จากรายงานการศึกษาของ ฟอนทานา (Fontana, 1985) พบว่าเด็กในช่วงอายุต่ำกว่า 5 ปี ถูกกระทำรุนแรงร้อยละ 32 ช่วงอายุ 5-9 ปี พบร้อยละ 27 ช่วงอายุ 10-14 ปี พบร้อยละ 27 และอายุ 14-18 ปี พบร้อยละ 14 จะเห็นว่าช่วงอายุวัยก่อนเรียนจะถูกกระทำทารุณกรรมมากที่สุด ที่เป็นเช่นนี้ส่วนหนึ่งเนื่องจากพัฒนาการของเด็กในช่วงวัยก่อนเรียน ที่เด็กจะมีลักษณะไม่สามารถควบคุมตัวเองได้ ขาดทักษะความรู้ในเรื่องของการใช้ภาษา การปฏิบัติกิจกรรม รวมทั้งทักษะในการเข้าสังคม สิ่งเหล่านี้ทำให้บิดามารดาเกิดความสับสน และเชื่อว่าการลงโทษทางร่างกายเด็กเป็นวิธีที่บิดามารดาสามารถใช้ในการอบรมสั่งสอนเด็กได้ เด็กจึงมักถูกบิดามารดาลงโทษ (Atean, 1997) นอกจากนี้เด็กวัยก่อนเรียนยังเป็นแหล่งของความเครียดของบิดามารดา เนื่องจากเป็นวัยที่ต้องพึ่งบิดามารดา ทำให้บิดาหรือมารดาที่ทำหน้าที่ต้องดูแลตลอดเวลาเหนื่อยล้า โมโห หงุดหงิด เครียด และหันมาระบายความเครียดที่เด็ก โดยวิธีใช้ความรุนแรงได้ง่าย

การกระทำทารุณกรรมต่อเด็กจะส่งผลกระทบต่อตัวเด็ก 3 ด้าน คือ ด้านร่างกาย ด้านอารมณ์และจิตใจ ซึ่งส่งผลต่อพัฒนาของเด็กทางด้านอารมณ์ พฤติกรรม และสติปัญญาของเด็ก อาจทำให้เด็กมีอาการซึมเศร้า

เก็บกด หรือมีการต่อต้านอย่างรุนแรงต่อคำสั่งของผู้ใหญ่ตลอดจนมีพฤติกรรมที่แสดงปัญหาทางอารมณ์ที่ผิดปกติอื่นๆ และผลกระทบด้านสุดท้ายคือ ผลกระทบต่อพฤติกรรมของเด็กในระยะยาว การใช้ความรุนแรงต่อเด็กจะสะสมให้เด็กเรียนรู้วิธีแก้ปัญหา ความขัดแย้งด้วยการใช้ความรุนแรงและใช้กำลังในการตัดสินใจ (จันทรวงศ์ โยชินชัชวาล, 2541) นอกจากนี้การกระทำทารุณกรรมต่อเด็กยังนำไปสู่ปัญหาสังคม ไม่ว่าจะเป็นปัญหาเด็กเร่ร่อน เด็กขอทาน เด็กติดยาเสพติด การกระทำผิดกฎหมาย เป็นต้น

การศึกษาถึงปัจจัยต่างๆ ที่ก่อให้เกิดการกระทำทารุณกรรมต่อเด็กวัยก่อนเรียน พบว่าการที่บิดามารดามีแนวโน้มที่จะกระทำทารุณกรรมต่อเด็กนั้นเกิดจากปัจจัยต่าง ๆ หลายประการซึ่งเบลสกี (Belsky, 1984) แบ่งเป็น 3 ปัจจัย คือ ด้านคุณลักษณะส่วนบุคคลของบิดามารดา (characteristic of parent) บริบทของแหล่งความเครียดและการสนับสนุน (contextual sources stress and support) และคุณลักษณะเฉพาะของเด็ก (characteristic of the child) ซึ่งปัจจัยทั้งสามด้าน ส่งผลให้บิดามารดาไม่สามารถทำหน้าที่บิดามารดาที่เหมาะสมได้ (Belsky, 1984) การศึกษาถึงปัจจัยที่ก่อให้เกิดการกระทำทารุณกรรมต่อเด็กวัยก่อนเรียนที่ผ่านมามีในต่างประเทศพบว่ามีการศึกษาอย่างมากมาย แต่ในประเทศไทยยังไม่มีการศึกษาในเด็กวัยก่อนเรียนทั้ง ๆ ที่เป็นช่วงวัยที่มีอุบัติการณ์ถูกกระทำรุนแรงหรือถูกทารุณกรรมค่อนข้างสูง นอกจากนี้ยังเป็นการศึกษาการกระทำรุนแรงหรือการทารุณกรรมที่เกิดขึ้นแล้ว ยังไม่มีการศึกษาเพื่อประเมินความเสี่ยงหรือแนวโน้มการทารุณกรรม (child abuse potential) ซึ่งในต่างประเทศจะพบการศึกษาเพื่อประเมินแนวโน้มการทารุณกรรมเป็นส่วนใหญ่ รวมทั้งการประเมินเพื่อแยกกลุ่มที่มีความเสี่ยงสูงต่อการทารุณกรรมเด็กออกมา เพื่อให้การดูแลอย่างต่อเนื่องอันจะเป็นประโยชน์อย่างมากในการที่จะป้องกันและ

แก้ไขปัญหาคารุณกรรมเด็ก

กรอบแนวคิดทฤษฎีในการวิจัย

การศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อแนวโน้มการเป็นบิดามารดาที่กระทำทารุณกรรมต่อบุตรวัยก่อนเรียนครั้งนี้ใช้แนวคิดทฤษฎีกระบวนการสมรรถนะของการทำหน้าที่บิดามารดา (the process model of competent parental functional) ของ เบลสกี (Belsky, 1984) ซึ่งอธิบายว่าการที่บิดามารดาจะทำหน้าที่ได้ดีหรือไม่ดี รวมทั้งการจะกระทำทารุณกรรมต่อบุตรหรือไม่ ขึ้นอยู่กับปัจจัยสำคัญ 3 ประการคือ ปัจจัยด้านคุณลักษณะส่วนบุคคลของบิดามารดา ได้แก่ ประวัติพัฒนาการของบิดามารดา ที่เป็นผลจากการเลี้ยงดูและการได้รับการสนับสนุนทางจิตใจ ซึ่งมีผลต่อบุคลิกลักษณะและความผาสุกทางจิตใจของบิดามารดาและจะส่งผลต่อการทำหน้าที่ของบิดามารดาในการศึกษาครั้งนี้ได้แก่ อายุของบิดามารดา ประวัติการถูกทารุณกรรมในวัยเด็ก และประวัติการใช้ความรุนแรงในครอบครัว ปัจจัยที่สองได้แก่ ปัจจัยด้านบริบทของแหล่งความเครียดและการสนับสนุนต่อการทำหน้าที่การเป็นบิดามารดา ซึ่งในการศึกษาครั้งนี้หมายถึง การศึกษาของบิดามารดา รายได้ของครอบครัว อาชีพของบิดามารดา ลักษณะของครอบครัว สัมพันธภาพของคู่สมรส ปัจจัยที่สาม คือ ปัจจัยด้านคุณลักษณะเฉพาะของเด็ก ซึ่งหมายถึง ลักษณะพื้นฐานทางอารมณ์ของเด็ก (temperament) ซึ่งเด็กแต่ละคนจะมีลักษณะพื้นฐานทางอารมณ์แตกต่างกัน ส่งผลให้บิดามารดาตอบสนองต่อเด็กแตกต่างกัน ซึ่งมีการวิจัยสนับสนุนแนวคิดทฤษฎีของ เบลสกี (Belsky, 1984) มากมาย (Connelly & Straus, 1992; De-Paul & Domech, 2000; Dukewich, Borkowski, & Whitman, 1996; Hall, Sachs, & Rayens, 1998; Milner, 1994; Osborne & Seibel, 1990)

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาแนวโน้มการเป็นบิดามารดาที่กระทำทารุณกรรมด้านร่างกายต่อบุตรวัยก่อนเรียน
2. เพื่อศึกษาอิทธิพล และความสามารถในการร่วมกันทำนายของปัจจัยด้านคุณลักษณะส่วนบุคคลของบิดามารดา ปัจจัยด้านบริบทของแหล่งความเครียด และการสนับสนุน และปัจจัยด้านคุณลักษณะเฉพาะของเด็ก ต่อแนวโน้มการเป็นบิดามารดาที่กระทำทารุณกรรมด้านร่างกายต่อบุตรวัยก่อนเรียน

สมมติฐานการวิจัย

อายุ ประวัติการถูกทารุณกรรมในวัยเด็ก ประวัติการใช้ความรุนแรงในครอบครัว การศึกษาของบิดา/มารดา รายได้ของครอบครัว อาชีพของบิดา/มารดา ลักษณะของครอบครัว สัมพันธภาพของคู่สมรส ลักษณะพื้นฐานทางอารมณ์ของเด็ก มีอิทธิพลต่อและสามารถร่วมทำนายแนวโน้มการเป็นบิดามารดาที่กระทำทารุณกรรมด้านร่างกายต่อบุตรวัยเรียน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยหาความสัมพันธ์ (correlational research) โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาปัจจัยด้านคุณลักษณะส่วนบุคคลของบิดามารดา ปัจจัยด้านบริบทแหล่งความเครียดและการสนับสนุน และปัจจัยด้านคุณลักษณะเฉพาะของเด็ก ที่มีอิทธิพลต่อแนวโน้มการเป็นบิดามารดาที่กระทำทารุณกรรมต่อบุตรวัยก่อนเรียน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ คือ บิดาหรือมารดา ของนักเรียนชั้นอนุบาล 1-3 ปีการศึกษา 2544 ที่กำลังเรียนอยู่ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานประถมศึกษาอำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี โดยบิดาหรือมารดา มีสถานภาพการสมรสคู่ จำนวนรวมทั้งสิ้น 180 คน

ขนาดของกลุ่มตัวอย่างกำหนดโดยใช้ power analysis (Cohen, 1988) และการคำนวณจากการอัตราส่วนจำนวนตัวแปรทำนายต่อจำนวนกลุ่มตัวอย่าง สำหรับการวิเคราะห์ถดถอยพหุแบบปกติ (simultaneous regression analysis) ซึ่งต้องใช้กลุ่มตัวอย่างอย่างน้อยจำนวน 180 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของบิดามารดา ประกอบด้วยคำถามเกี่ยวกับปัจจัยลักษณะส่วนบุคคลของบิดามารดาได้แก่ อายุ การศึกษา รายได้ ลักษณะครอบครัว ประวัติการถูกทารุณกรรมในวัยเด็ก และประวัติการใช้ความรุนแรงในครอบครัว

ส่วนที่ 2 แบบประเมินสัมพันธภาพของคู่สมรส ผู้วิจัยได้ปรับปรุงมาจากแบบประเมินสัมพันธภาพระหว่างคู่สมรสของ วัจนี ไทรงาม (2539) โดยเพิ่มข้อคำถามในเรื่องของเพศสัมพันธ์ระหว่างคู่สมรสจำนวน 2 ข้อ รวมจำนวนข้อคำถามทั้งหมด 12 ข้อ ลักษณะข้อคำถามเป็นข้อคำถามเชิงบวก 6 ข้อ และข้อคำถามเชิงลบ 6 ข้อ เป็นแบบประเมินแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ คือ คะแนน 1 เท่ากับ “ไม่เป็นความจริงเลย” ถึง 5 เท่ากับ “เป็นความจริงมากที่สุด” คะแนนรวมอยู่ระหว่าง 12-60 คะแนน คะแนนที่มากแสดงว่าความสัมพันธ์ระหว่างบิดามารดาดี

ส่วนที่ 3 แบบประเมินลักษณะพื้นฐานอารมณ์เด็กวัยก่อนเรียน ผู้วิจัยได้ปรับปรุงมาจากแบบประเมินลักษณะพื้นฐานอารมณ์เด็กวัยก่อนเรียน ของวัจนี ไทรงาม (2539) มีจำนวนข้อคำถามทั้งหมด 51 ข้อ เป็นแบบประเมินแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ คือ คะแนน 1 เท่ากับ “แทบจะไม่ใช่กระทำเลย” ถึง 5 เท่ากับ “กระทำสม่ำเสมอเป็นประจำ” คะแนนรวมอยู่ระหว่าง 51-255 คะแนน คะแนนที่มากแสดงว่ามีลักษณะพื้นฐานทางอารมณ์เป็นเด็กเลี้ยงยาก

ส่วนที่ 4 แบบประเมินแนวโน้มการทารุณกรรม

เด็กโดยบิดาหรือมารดา ผู้วิจัยได้ปรับปรุงมาจากแบบประเมินแนวโน้มการทารุณกรรมเด็ก (The Child Abuse Potential Inventory) ของ มิลเนอร์ (Milner, 1986) มีจำนวน 33 ข้อ ลักษณะคำตอบ เป็นแบบเห็นด้วย (ให้คะแนน 1) และไม่เห็นด้วย (ให้คะแนน 0) คะแนนรวมอยู่ระหว่าง 0-33 คะแนน คะแนนที่มากแสดงว่าแนวโน้มการทารุณกรรมเด็กสูง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองโดยทำหนังสือขออนุญาตทำการศึกษาจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา ถึงผู้อำนวยการของโรงเรียนที่ทำการศึกษาวิจัย เมื่อได้รับอนุญาตให้ทำการศึกษา ผู้วิจัยประสานงานกับครูประจำชั้นเพื่อขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูล และพบบิดาหรือมารดาของนักเรียนในขณะมารอรับบุตรหลังเลิกเรียน โดยอธิบายวัตถุประสงค์การวิจัยและขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม เมื่อบิดา หรือมารดาของนักเรียนตอบยินดีในการการตอบแบบสอบถามการวิจัย ผู้วิจัยแจกแบบสอบถามให้ไปตอบที่บ้านและนัดให้ส่งแบบสอบถามกลับที่ครูประจำชั้นของนักเรียนในวันถัดมา ในรายที่ยังไม่ส่งแบบสอบถามกลับคืนมาภายใน 1 สัปดาห์ ผู้วิจัยประสานงานกับครูประจำชั้นเพื่อขอความร่วมมือในการเก็บสอบถามจากบิดามารดาเด็กนักเรียน

การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อเก็บรวบรวมข้อมูลได้ครบตามจำนวนที่ต้องการแล้ว นำข้อมูลที่ได้นำมาตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ของคำตอบ นำมาลงรหัสและทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS โดยใช้สถิติดังนี้

1. สถิติพรรณนา (descriptive statistics) เสนอในรูป จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบน

มาตรฐาน ค่าต่ำสุด และค่าสูงสุด

2. สถิติวิเคราะห์ (analytical statistics) วิเคราะห์ปัจจัยแต่ละปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อแนวโน้มการเป็นบิดามารดาที่ใช้ความรุนแรงต่อบุตรวัยก่อนเรียน โดยใช้สถิติวิเคราะห์คือ การวิเคราะห์ถดถอยพหุแบบปกติ (simultaneous regression analysis) และนำมาสร้างสมการในการทำนายแนวโน้มการเป็นบิดามารดาที่ใช้ความรุนแรงต่อบุตรวัยก่อนเรียน

ผลการวิจัย

1. กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยเป็นบิดา จำนวน 69 ราย มารดา 111 ราย โดยภาพรวมของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 31-35 ปี คิดเป็นร้อยละ 32 มีอายุเฉลี่ย 33.83 ปี (SD= 5.86) พบว่ามีประวัติถูกทารุณกรรมในวัยเด็ก คิดเป็นร้อยละ 9 และมีประวัติการใช้ความรุนแรงในครอบครัว คิดเป็นร้อยละ 24 การศึกษาส่วนใหญ่อยู่ในระดับประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 47 รองลงมาคือระดับมัธยมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 29 ประกอบอาชีพใช้แรงงาน คิดเป็นร้อยละ 56 รายได้ของครอบครัวส่วนใหญ่อยู่ในระหว่าง 3,300-6,299 บาท/เดือน ส่วนใหญ่เป็นครอบครัวเดี่ยวคิดเป็นร้อยละ 62

2. พื้นฐานอารมณ์ของวัยเด็กก่อนเรียนส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง

3. บิดาและมารดากลุ่มตัวอย่างมีแนวโน้มของการเป็นบิดาหรือมารดาที่กระทำทารุณกรรมด้านร่างกายต่อบุตรวัยก่อนเรียนในระดับต่ำ และพบว่ามารดามีคะแนนแนวโน้มของการที่กระทำทารุณกรรมสูงกว่าบิดาเล็กน้อย โดยมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 10.01 และ 9.46 ตามลำดับแต่ไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระหว่างกลุ่มบิดากับมารดา

4. ปัจจัยทั้งหมดสามารถร่วมกันทำนายแนวโน้มการเป็นบิดาหรือมารดาที่กระทำทารุณกรรมด้านร่างกายต่อบุตรวัยก่อนเรียนได้ร้อยละ 37.40

(Adjusted R2) เมื่อพิจารณาแต่ละปัจจัยพบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อแนวโน้มการเป็นบิดาหรือมารดา ที่กระทำทารุณกรรมด้านร่างกายต่อบุตรวัยก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่ ประวัติการถูกทารุณกรรมในวัยเด็ก ประวัติการใช้ความรุนแรงใน

ครอบครัว สัมพันธภาพของคู่สมรส การศึกษาของบิดาหรือมารดา รายได้ของครอบครัว อาชีพใช้แรงงานของบิดาหรือมารดา และพื้นฐานอารมณ์ของเด็กวัยก่อนเรียน ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ปัจจัยที่ทำนายแนวโน้มการเป็นบิดาหรือมารดาที่กระทำทารุณกรรมด้านร่างกายต่อบุตรวัยก่อนเรียน

ตัวแปรทำนาย (N=180)	แนวโน้มการเป็นบิดามารดาที่กระทำทารุณกรรมด้านร่างกายต่อบุตรวัยก่อนเรียน				
	B	SE.B	Beta	t	p
อายุของบิดามารดา	.00	.05	.03	.46	.64
ประวัติการถูกทารุณกรรมในวัยเด็ก	3.40	1.13	.20	3.01	.00
ประวัติการใช้ความรุนแรงในครอบครัว	.59	.78	.05	.76	.45
รายได้ของครอบครัว	.00	.00	.10	1.18	.24
การศึกษาของบิดา/มารดา	-.30	.09	-.26	-3.14	.00
อาชีพที่ใช้แรงงานเป็นหลัก	.70	.89	.05	.78	.44
ประกอบอาชีพที่มีรายได้ตอบแทน	.27	1.02	.02	.26	.80
ลักษณะครอบครัว	.00	.61	.00	.03	.98
สัมพันธภาพของคู่สมรส	-.18	.04	-.27	-2.22	.00
พื้นฐานอารมณ์ของเด็กวัยก่อนเรียน	.10	.02	.38	6.03	.00
ค่าคงที่ (a)	4.88	4.08		1.20	.23
$R^2 .406$					
Adjusted R^2 .374					
$F(10,169) = 12.897, P = .000$					

อภิปรายผล

1. ผลการศึกษาพบว่าบิดามารดาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีค่าคะแนนแนวโน้มการเป็นบิดาหรือมารดาที่กระทำทารุณกรรมด้านร่างกายต่อบุตรวัยก่อนเรียนอยู่ในระดับต่ำ และพบว่าบิดามารดาส่วนใหญ่มีคะแนนอยู่ในระดับต่ำ ร้อยละ 71 และบิดามารดาที่มีคะแนนอยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 27 และกลุ่มบิดาหรือมารดาที่มีคะแนนอยู่ในระดับสูง ร้อยละ 2 นอกจากนี้

ยังพบว่า มารดามีคะแนนสูงกว่าบิดาเล็กน้อย ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องจากในสภาพครอบครัวในสังคมไทย ส่วนใหญ่มารดาจะเป็นผู้ดูแลบุตรใกล้ชิดมากกว่าบิดา โอกาสในการที่มารดาจะเกิดความเครียด เหนื่อยล้าจากการดูแลบุตรและจะกระทำรุนแรงต่อบุตรจึงมีมากกว่า

2. ปัจจัยที่มีอิทธิพลและสามารถร่วมทำนายแนวโน้มการเป็นบิดามารดาที่กระทำทารุณกรรมด้าน

ร่างกายต่อบุตรวัยก่อนเรียน

2.1 ปัจจัยด้านคุณลักษณะส่วนบุคคลของบิดามารดา ได้แก่ ประวัติการถูกทารุณกรรมในวัยเด็ก เป็นปัจจัยหนึ่งที่มีอิทธิพลและสามารถทำนายแนวโน้มการเป็นบิดามารดาที่กระทำทารุณกรรมด้านร่างกายต่อบุตรวัยก่อนเรียน อธิบายได้ว่าบิดามารดาเหล่านี้ อาจเลี้ยงดูบุตรของตัวเองตามแบบอย่างที่เคยถูกเลี้ยงดูในวัยเด็กที่ถูกทารุณกรรมและปัจจุบันเลี้ยงดูบุตรของตนด้วยความรุนแรง หรือ มีแนวโน้มในการที่จะกระทำทารุณกรรมมากขึ้น ซึ่งผลของการวิจัยสนับสนุนทฤษฎีของเบลสกี (Belsky, 1984) ที่อธิบายว่า ประวัติการเลี้ยงดูในอดีตของบิดามารดา มีผลต่อลักษณะบุคลิกภาพ และความผาสุกทางจิตใจของบิดามารดา บิดามารดาที่มีความสามารถในการเข้าใจผู้อื่น มีพัฒนาการทางอารมณ์และสังคมที่ดี เกิดจากการได้รับการดูแลเอาใจใส่ด้วยความรักและความอบอุ่น และในทางตรงกันข้าม บิดามารดาที่มีประวัติการเลี้ยงดูมาด้วยการถูกทารุณกรรม จะมีบุคลิกภาพแบบไม่มีความเชื่อมั่นในความสามารถของตนเอง ค่อนข้างก้าวร้าวและมักแก้ปัญหาโดยการใช้ความรุนแรง (Belsky, 1984) ซึ่งส่งผลต่อพฤติกรรมการเป็นบิดามารดาที่ใช้กระทำทารุณกรรมต่อบุตร ผลการศึกษาครั้งนี้สอดคล้องกับการศึกษาของมิลเนอร์ (Milner, 1994) การศึกษาของฮอลล์ และคณะ (Hall et al., 1998) และการศึกษาของเดพอล และโดมิเนซ (De-Paul & Domech, 2000) พบว่าประวัติการถูกทารุณกรรมในวัยเด็กของมารดา มีความสัมพันธ์กับระดับคะแนนแนวโน้มการทารุณกรรมด้านร่างกายต่อเด็ก

2.2 ปัจจัยด้านบริบทของแหล่งความเครียดและการสนับสนุนการทำหน้าที่บิดามารดา พบว่าการศึกษาของบิดามารดา และสัมพันธภาพของคู่สมรส มีอิทธิพลทางลบ และสามารถทำนายแนวโน้มการเป็นบิดามารดาที่กระทำทารุณกรรมต่อบุตรวัยก่อนเรียน อธิบายได้ว่า ระดับการศึกษาของบิดามารดา มีอิทธิพล

ต่อพฤติกรรมการเลี้ยงดูบุตร โดยระดับการศึกษาที่ดี จะช่วยให้บิดามารดาพิจารณาตัดสินการกระทำต่าง ๆ อย่างมีเหตุผล มีความรู้ความเข้าใจในการปรับตัวและการอบรมเลี้ยงดูบุตรอย่างเหมาะสม ทำให้มีแหล่งสนับสนุนต่อการทำหน้าที่บิดามารดาได้ดี ผลการศึกษาครั้งนี้สอดคล้องกับการศึกษาของ พรฤดี นิธิรัตน์ (2540) พบว่าผู้ปกครองที่มีระดับการศึกษาในระดับประถมหรือต่ำกว่า มีอัตราการทารุณกรรมเด็กสูง และการศึกษาของออสบอร์นและเซibel (Osborne & Seibel, 1990) ที่พบว่ามารดาที่มีระดับการศึกษาต่ำ มีแนวโน้มที่จะกระทำทารุณกรรมบุตรมากกว่ามารดาที่มีระดับการศึกษาสูง โดยเฉพาะมารดาที่มีระดับการศึกษาในระดับต่ำกว่ามัธยมปลาย มีอัตราการทารุณกรรมบุตรสูง

ส่วนการศึกษาที่พบว่า สัมพันธภาพของคู่สมรสเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีความสัมพันธ์และมีอิทธิพลต่อแนวโน้มการเป็นบิดาหรือมารดาที่กระทำทารุณกรรมด้านร่างกายต่อบุตรวัยก่อนเรียน อธิบายได้ว่า สัมพันธภาพของคู่สมรสที่ดี บิดามารดาจะมีความรัก มีความเข้าใจในการดำเนินชีวิตร่วมกัน มีความเชื่อมั่นร่วมกัน สื่อสารกันอย่างเปิดเผย ตลอดจนมีการยอมรับในคุณค่าและการเคารพในศักดิ์ศรีของกันและกัน ซึ่งสัมพันธภาพที่ดีของคู่สมรสจะช่วยให้สามารถปรับตัวในการเป็นบิดามารดาได้ดี เบลสกี (Belsky, 1984) อธิบายว่าสัมพันธภาพของคู่สมรสเป็นระบบสนับสนุนหลักในการทำหน้าที่บิดามารดา การมีสัมพันธภาพของคู่สมรสที่ดีจะช่วยสนับสนุนการทำหน้าที่บิดามารดา ในทางตรงกันข้าม สัมพันธภาพของคู่สมรสที่ไม่ดีจะทำให้มีการใช้ความรุนแรงต่อเด็ก ผลการศึกษาครั้งนี้สอดคล้องกับการศึกษาของ พรฤดี เอื้อวัฒนา (2542) ที่พบว่า สัมพันธภาพในครอบครัว มีความสัมพันธ์ทางลบกับการถูกกระทำรุนแรงของเด็กจากบิดามารดา และสอดคล้องกับการศึกษาของ ฮอลล์ และคณะ (Hall et al., 1998) พบว่า ในบิดามารดาที่

มีการหย่าร้าง เช่นครอบครัวที่มีมารดาเพียงคนเดียวมีภาวะเสี่ยงสูงต่อการเป็นมารดาที่ทารุณกรรมบุตร

2.3 ปัจจัยด้านคุณลักษณะเฉพาะของเด็ก ได้แก่ พื้นฐานทางอารมณ์เด็กวัยก่อนเรียน มีอิทธิพลและสามารถทำนายแนวโน้มการเป็นบิดาหรือมารดาที่ทารุณกรรมด้านร่างกายต่อบุตรก่อนวัยเรียนได้ อธิบายได้ว่า เด็กที่มีลักษณะเป็นเด็กเลี้ยงยากบิดามารดาจะต้องใช้ความพยายามอย่างมากในการที่จะดูแลเด็กมากกว่าเด็กที่มีลักษณะเป็นเด็กเลี้ยงง่าย (Belsky, 1984) ทำให้บิดามารดามีความเครียด และกระทำรุนแรงต่อบุตรได้ง่าย สอดคล้องกับการศึกษาของ เดวิช และคณะ (Dukewich et al, 1996) พบว่า ลักษณะพื้นฐานของเด็กมีความสัมพันธ์กับแนวโน้มการทารุณกรรมด้านร่างกายต่อเด็กของมารดาวัยรุ่น

ข้อเสนอแนะ

ด้านการปฏิบัติ

บุคลากรที่ทำงานเกี่ยวกับเด็กและครอบครัว ควรปฏิบัติดังนี้

1. ควรส่งเสริมให้ความรู้แก่บิดามารดาโดยเฉพาะในด้านพัฒนาการของเด็ก พื้นฐานอารมณ์ของเด็กก่อนวัยเรียนและวิธีอบรมเลี้ยงดูที่เหมาะสมตามวัย โดยเฉพาะบิดามารดาที่มีระดับการศึกษาต่ำ
2. ควรมีการส่งเสริมสัมพันธภาพของคู่สมรส ให้ความรู้เกี่ยวกับลักษณะความแตกต่างของบุคคล การยอมรับ และการปรับตัวเข้าหากันของคู่สมรส
3. ควรมีการซักประวัติการถูกทารุณกรรมในวัยเด็กของบิดามารดา เพื่อเป็นการเฝ้าระวัง และหาแนวทางในการดูแล ส่งเสริมพฤติกรรมที่เหมาะสมรวมทั้งติดตามให้การช่วยเหลือบิดามารดาในการแสดงบทบาทบิดามารดา

ด้านการวิจัย

1. ควรศึกษาเพิ่มเติมในส่วนของอุบัติการณ์ ความชุก และใช้กลุ่มตัวอย่างที่มีขนาดใหญ่ขึ้น เช่น ระดับเขตการศึกษา ระดับภาค เพื่อให้ได้ผลการวิจัยที่สามารถอ้างอิงได้

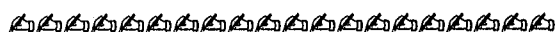
2. ควรศึกษาเปรียบเทียบแนวโน้มของการกระทำทารุณกรรมต่อบุตรระหว่างบิดากับมารดาและปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการกระทำทารุณกรรมของแต่ละกลุ่ม

3. ควรศึกษาตัวแปรเพิ่มเติม ได้แก่ ตัวแปรด้านบิดามารดา เช่น สถานภาพสมรสของบิดามารดา วัฒนธรรมความเชื่อ บุคลิกภาพ และภาวะสุขภาพจิตของบิดามารดา ตัวแปรด้านบริบทแหล่งของความเครียด และการสนับสนุน ได้แก่ ความพึงพอใจในการประกอบอาชีพ ด้านเด็กควรมีการศึกษาในบิดามารดาที่มีบุตรในช่วงอายุที่แตกต่างกัน

3. ควรมีการวิจัยและพัฒนาเกี่ยวกับการสร้างรูปแบบที่เหมาะสมในการเสริมสร้างสมรรถนะการทำหน้าที่บิดามารดา และการป้องกันการกระทำทารุณกรรมต่อเด็กในครอบครัวเพื่อให้ได้รูปแบบที่เหมาะสมต่อการนำไปใช้ในการส่งเสริมการเป็นบิดามารดาที่เหมาะสมต่อไป

กิตติกรรมประกาศ

การวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์หลักสูตรพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการพยาบาลครอบครัว มหาวิทยาลัยบูรพา ผู้วิจัยขอขอบพระคุณกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ทุกท่านที่ให้คำปรึกษา และข้อเสนอแนะในการศึกษาวิจัย และขอขอบคุณบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพาที่สนับสนุนทุนบางส่วนในการศึกษาวิจัย

เอกสารอ้างอิง

- จันทร์นง โยธินชัชวาล. (2541). ทำอย่างไรเมื่อเด็กถูกทารุณ. **วารสารศูนย์สุขวิทยาจิต.** 11(2), 13-16.
- ฝน แสงสิงแก้ว. (2543). ความผูกพันรักใคร่ในครอบครัว. **วารสารสมาคมจิตแพทย์แห่งประเทศไทย.** 45(1), 5-10.
- พรฤดี นิธิรัตน์. (2540). ปัจจัยที่สัมพันธ์กับการทารุณกรรมของเด็กนักเรียนในครอบครัว: ศึกษาในนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ของโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาอนามัยครอบครัว บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.
- พรรณิ เอื้อวัฒนา. (2542). การถูกกระทำทารุณกรรมด้านร่างกายและจิตใจของเด็กโดยบิดามารดา: ศึกษาในนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา อำเภอเมืองจังหวัดอำนาจเจริญ. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาอนามัยครอบครัว บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.
- วัจน์ ไทรงาม. (2539). ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะเด็กตามพื้นฐานอารมณ์กับรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูของมารดา: กรณีศึกษามารดาของเด็กวัยก่อนเรียนในโรงเรียนอนุบาลเอกชน เขตพระโขนง กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาอนามัยครอบครัว บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.
- Aneson, S. (1997). The state of America's children yearbook. **Family Community Health, 20(1)**, 75-84.
- Atean, J. (1997). Physical punishment: An unnecessary risk to children. **Canadian Nurse,** 31-34.
- Belsky, J. (1984). The determinants of parenting: A process model. **Child Development,** 55, 83-96.
- Cohen, J. (1988). **Statistical power analysis for the behavioral sciences.** 2nd ed. Hillsdale, NJ: Lawrence Erlbaum Associates.
- Connelly, C. D., & Straus, M. A. (1992). Mother's age and risk for physical abuse. **Child Abuse & Neglect, 20(11)**, 1031-1047.
- De-Paul, J., & Domench, L. (2000). Childhood history of abuse and child abuse potential in adolescent mothers: A longitudinal study. **Child Abuse & Neglect, 24(5)**, 701-713.
- Dukewich, T. L., Borkowski, J. G., Whitman, T. L. (1996). Adolescent mother's and child abuse potential: An evaluation of risk factors. **Child Abuse & Neglect, 20(11)**, 1031-1047.
- Hall, L. A., Sachs, B., & Rayens, M. K. (1998). Mother's potential for child abuse: The roles of childhood abuse and social resources. **Nursing Research, 47(2)**, 87-94.

Milner, J. S. (1994). Assessing physical child abuse risk: The child abuse potential inventory. *Clinical Psychology Review*, 14(6), 547-583.

Osborne, S. & Seibel, D. (1990). Educational attainment and child abuse potential: Implications for adult educators. *Adult Literacy and Basic Education*, 14(2), 76-81.

สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยบูรพา
วารสารใช้ภายในหอสมุด

๒-3 พ.ย. 2548